

Europos demokratijos pasas

Europos ekonomikos ir
socialinių reikalų komitetas

Europos demokratijos pasas – jūsų vedlys į aktyvų pilietiškumą Europos Sąjungoje

Sveiki atvykę į Europos Sąjungą (ES), pirmąją pasaulyje tarpvalstybinę dalyvaujamąją demokratiją. Būdamas ES piliečiu turite konstitucinę teisę daryti poveikį taisyklėms, kurios taikomos beveik 450 mln. žmonių, gyvenančių daugiau kaip 4 mln. km² plote 27 valstybėse narėse. Turbūt pasakysite – puiku, tačiau KAIP praktiškai pasiekti, kad mano balsas būtų išgirstas? Į šį klausimą atsakoma šiame Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) leidinyje. Tai jūsų vedlys į aktyvų pilietiškumą Europos Sąjungoje.

Šiame leidinyje, atsakant į keletą elementarių klausimų, jums bus padedama ir patariama, kaip pasiekti, kad jūsų balsas būtų išgirstas. Ar klausimas, kurį norite išspręsti, tikrai yra Europos masto, ar geriau

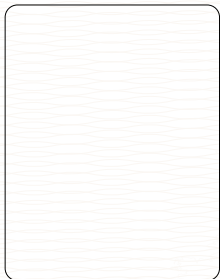
patartina pradėti vietos lygmeniu? O jei jūsų idėja svarbi Europos lygmeniu, kaip būtų galima prasmingiau ir sėkmingiau ją įgyvendinti? Galite tiesiog elektroniniu paštu kreiptis į savo šalies Europos Parlamento narį. O gal vis dėlto turėtumėte tiesiogiai pateikti petiją Europos Parlamentui? Galbūt vertėtų prisijungti prie pilietinės visuomenės organizacijos ar net politinės partijos ir iškelti savo kandidatūrą? O gal reikėtų surengti ir paremti Europos piliečių iniciatyvą, kad būtų sudaryta teisės akto priėmimo darbotvarkė?

Šį Bruno Kaufmanno parengtą Europos demokratijos pasą Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas atnaujino ir skelbia 24 oficialiosiomis kalbomis. Šis vedlys turėtų jums padėti aktyvaus pilietiškumo ir dalyvaujamosios demokratijos Europos Sąjungoje klausimais pasirinkti palankų laiką (kada turėtumėte pradėti aktyviai veikti?), komandą (su kuo turėtumėte suvienyti jėgas?) ir priemones (kokia esama dalyvavimo priemonė turėtumėte naudotis?).

**Tai jūsų balsas! Tai jūsų Europa!
Tai jūsų Europos demokratijos ir aktyvaus pilietiškumo pasas!**

- 5 | **TRUMPAS**
Europos pilietiškumo VADOVAS
- 8 | **VEDLYS**
į vietos, regioninę, nacionalinę ir tarpvalstybinę žmonių valdžią
- 10 | **MANO BALSAS EUROPOJE**
Sveiki atvykę į didžiąją Europos politikos areną!
- 12 | **KAIP VISKĄ ATLIKTI TEISINGAI**
Jūsų sumanymas, problema, momentas, komanda ir priemonė
- 14 | **EUROPINIAI KLAUSIMAI**
Nuo žemės ūkio iki mokslinių tyrimų
- 16 | **DALYVAVIMO PRIEMONIŲ RINKINYS**
Skundai, patarimai, konsultacijos, iniciatyvos ir kiti būdai
- 19 | **EPI VADOVAS**
Kaip naudotis Europos piliečių iniciatyva?
- 33 | **TARPVALSTYBINIS TILTAS**
Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas
- 35 | **KITA PARAMA**
Parama čia pat – tereikia ją pasinaudoti

Šis **Europos demokratijos pasas** išduotas

.....
(vardas, pavardė)

.....
(kontaktiniai duomenys)

galinčiam balsuoti piliečiui (pažymėkite, jei taikoma)

- ☐ savivaldybė
- ☐ rajonas, regionas, provincija
- ☐ (šalies pavadinimas)
- ☐ **Europos Sąjunga**
- ☐ (kitas politinis subjektas)
- ☐ (kitas politinis subjektas)

Vis dar nesate tikras, koks yra jūsų pilietybės statusas? Pasitikrinkite savo (kelionės) pasą ar nacionalinę tapatybės kortelę arba pasikonsultuokite su informacijos pareigūnu savo mieste. Prireikus pagalbos naudojantis šiuo leidiniu kreipkitės adresu citizensinitiative@eesc.europa.eu.

TRUMPAS

Europos pilietiškumo VADOVAS

1. Jūsų pagrindinės teisės

„ES piliečio“ statusas suteikia keturių rūšių politines teises ir laisves:

- laisvai judėti, apsigyventi ir dirbti ES teritorijoje;
- naudotis bet kurios valstybės narės diplomatinių įstaigų apsauga už ES ribų;
- balsuoti ir būti renkamam vietos ir ES lygmeniu bet kurioje valstybėje narėje;
- dalyvauti ES teisėkūros procese, pavyzdžiui, teikiant peticiją Europos Parlamentui ar organizuojant ir (arba) remiant Europos piliečių iniciatyvą (EPI).

2. Šiek tiek istorijos

Ar teko girdėti apie 1993 m. lapkričio 1 d.? Tą dieną visų valstybių narių piliečiai įgijo naują teisinį „Europos Sąjungos piliečių“ statusą. Būtent tą dieną „Europos (ekonominę) bendriją“ pakeitė „Europos (politinė) Sąjunga“. Tai buvo ir vis dar tebėra naujovė pasaulyje ir istorijoje — niekur kitur pasaulyje piliečiai neturi tarpvalstybinių teisių aktyviai dalyvauti rengiant teisės aktus už nacionalinių valstybių ribų. Nuo tada oficialios teisės imtis veiksmų, kad jūsų balsas būtų išgirstas, buvo sistemingai stiprinamos, o labiausiai 2012 m. sukūrus Europos piliečių iniciatyvą (EPI). Ši priemonė 2020 m. buvo atnaujinta, sudarant dar geresnes galimybes pasiekti, kad jūsų balsas būtų išgirstas.

3. Dar nesate ES pilietis?

Yra tik vienas būdas tapti Europos Sąjungos piliečiu. Turite būti arba tapti vienos iš (dabartinių) 27 valstybių narių piliečiu, turinčiu teisę balsuoti. Kitaip tariant, kito būdo įgyti šį statusą, jei nesate vienos iš valstybių narių pilietis, nėra. ES pilietybė papildo vietos, regiono ir nacionalinę pilietybę, bet jokių būdu jos nepakeičia. Vis didesniame skaičiuje valstybių narių teisę paremti piliečių iniciatyvą (ypač EPI) ir dalyvauti rinkimuose įgyjate sulaukęs 16 metų, o kai kuriose valstybėse turite sulaukti 17 ar 18 metų.

►► *Daugiau apie minimalų amžių, kurio sulaukę kiekvienoje šalyje galite balsuoti rinkimuose ir (arba) paremti EPI: [europa.eu/data-citizens-initiative/data-requirements_lt](https://european-citizens-initiative.europa.eu/data-requirements_lt).*

Tapkite aktyviu ES piliečiu jau dabar!

Gaukite informacijos!

Jūs turite teisę tiksliai žinoti, kas vyksta Europos Sąjungoje, taigi galite prašyti informacijos iš esmės apie bet kokią ES veiklą ir ją gauti. Taip pat turite teisę susipažinti su visų ES institucijų dokumentais – ši teisė įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (42 straipsnis) ir Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (15 straipsnis).

Tarnyba „Europe Direct“ į jūsų klausimus apie ES atsakys jūsų gimtąja kalba [europa.eu/europedirect, tel. 00 800 6 7 8 9 10 11 (darbo dienomis 9.00–18.00 val. CET)]. Pradinį atsakymą turėtumėte gauti per tris darbo dienas. Ši paslauga apima nemokamą (tam tikrų) ES leidinių pristatymą paštu.

Dalyvaukite konsultacijose!

Kadangi Europos Sąjunga daro didelį poveikį mūsų kasdieniam gyvenimui, svarbu žinoti, kad viešajam sprendimų priėmimo procesui ES yra teisiškai privalomas atvirumas ir gebėjimas reaguoti. Todėl ES institucijos privalo palaikyti „atvirą, skaidrų nuolatinį dialogą“ ([Europos Sąjungos sutarties \(ES sutartis\), taip pat žinomos kaip Lisabonos sutartis, 11 straipsnio 2 dalis](#)) ir siekiant „užtikrinti Sąjungos veiksmų nuoseklumą ir skaidrumą plačiai konsultuotis su suinteresuotomis šalimis“ (ES sutarties 11 straipsnio 3 dalis).

►► *Svetainė „Išsakykite savo nuomonę“ suteikia oficialią prieigą prie vykstančių konsultacijų ir viešųjų diskusijų, susijusių su Europos politikos formavimo procesais. Kai užsiregistruojate, galite užsisakyti pranešimus e. paštu ir netgi galite būti pakviestas dalyvauti oficialiuose konsultacijų procesuose: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_lt.*

Dalyvaukite!

Europos Sąjunga – šiuolaikinė atstovaujamoji demokratija, kurios valdyme tiek netiesiogiai (per institucijas), tiek tiesiogiai (pasitelkiant dalyvavimo priemones) dalyvauja ir piliečiai. Pagrindinės ES chartijos, sutartys ir teisės aktai atitinka Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 21 straipsnį, kuriame nustatyta, kad „kiekvienas žmogus turi teisę dalyvauti valdant savo šalį <...> tiesiogiai“, ir, pirmą kartą pasaulio istorijoje, šie principai įgyvendinami tarpvalstybiniu lygmeniu. Kitaip tariant, jūs turite visas teises ir esate maloniai kviečiamas aktyviai dalyvauti ES politikos formavimo procese, pavyzdžiui, įstojant į Europos Parlamente [\[europarl.europa.eu\]](https://europarl.europa.eu) atstovaujamą politinę partiją, pateikiant Europos Parlamentui peticiją [\[petiport.europarl.europa.eu\]](https://petiport.europarl.europa.eu) arba dalyvaujant Europos piliečių forumuose [\[citizens.ec.europa.eu\]](https://citizens.ec.europa.eu). Pati galingiausia dalyvaujamosios demokratijos ES priemonė yra Europos piliečių iniciatyva [\[citizens-initiative.europa.eu\]](https://citizens-initiative.europa.eu), leidžianti jums nustatyti Europos Sąjungos darbotvarkę.

VEDLYS

į vietos, regioninę, nacionalinę ir
tarpvalstybinę žmonių valdžią

Sveikas, superpilieti!

Gyvenimą galima pakeisti! Nuo jūsų, jūsų draugų ir mūsų visų priklauso, ar bus išgirstas mūsų balsas ir ar pagerinsime savo miestą, regioną, šalį, Europą ir pasaulį. Taigi, pirmyn!

Mano gyvenamoji vieta: savivaldybės lygmuo

Kalbant apie aktyvų pilietiškumą ir dalyvaujamąją demokratiją, jūsų miestas, ko gero, yra pati svarbiausia vieta. Nors jūsų savivaldybė yra žemiausias valstybės valdžios lygmuo, būtent čia priimami sprendimai svarbiais klausimais, kaip antai atliktų tvarkymas, vietos infrastruktūra, kartais net pradinis ugdymas ir socialinės gerovės paslaugos. Be to, vietos lygmuo yra glaudžiai susijęs su teisėkūra nacionaliniu ir Europos lygmeniu ir atlieka labai svarbų vaidmenį įgyvendinant įvairias taisykles ir teisės aktus.

Visoje Europos Sąjungoje yra beveik 100 000 vietos demokratijos vienetų, iš kurių daugelis atsakingi už didelę dalį bendrai renkamų mokesčių ir įvairių dalyvavimo teisių taikymą savo piliečiams, įskaitant netiesiogines galimybes (per politines partijas ir vietos parlamentus) ir tiesioginius kanalus (iniciatyvas ir referendumus).

►► *Savo vietos administracijoje pasiteiraukite informacijos pareigūno, kaip, kada ir kokių veiksmų galite imtis, kad poveikis būtų stipriausias.*

Mano regionas: teritorinis lygmuo

Tarp savivaldybės ir jūsų šalies lygmens yra vienas ar keletas regioninės valdžios lygmenų (bent 25-ioje iš 27 valstybių narių). Šiuo metu ES yra apie 1 500 tokių regioninės demokratijos vienetų. Kai kuriose federacinėse valstybėse narėse regionams suteiktas didelis suverenumas: jie turi savo konstituciją, didelę įstatymų leidžiamąją galią ir nemažas mokesčines įplaukas, tačiau kitose ES valstybėse narėse provincijos ir (arba) regionai iš esmės atlieka administracines funkcijas (ten rinkimai nerengiami).

Priklausomai nuo jūsų provincijos arba regiono statuso, jūsų politinio dalyvavimo teisės gali būti platesnės arba siauresnės, įskaitant netiesiogines galimybes (per politines partijas ir vietos parlamentus) ir tiesioginius kanalus (iniciatyvas ir referendumus).

►► *Europos regionų komitetas [cor.europa.eu] yra Europos Sąjungos regionų ir vietos valdžios atstovų asamblėja.*

Mano šalis: nacionalinis lygmuo

Valstybės narės politinių ir teisinių galių ir viešųjų finansų kontrolės požiūriu yra vienintelis svarbiausias valdymo lygmuo Europos Sąjungoje. Dėl šios priežasties jūsų turima valstybės narės (o kartais – keleto valstybių narių) pilietybė yra itin svarbi jūsų galimybei būti išgirstam ir daryti poveikį viešajam sprendimų priėmimo procesui.

Galimybės naudotis dalyvavimo teisėmis politikoje nacionaliniu lygmeniu 27 valstybėse narėse labai skiriasi. Nors visos šalys turi rinkimų teises, apie du trečdaliai valstybių narių savo piliečiams taip pat suteikia galimybę teikti pasiūlymus parengiant peticijas ir iniciatyvas ir savo nuomonę dėl esminių klausimų pareikšti referendume.

►► *Dalyvavimo galimybių nacionaliniu lygmeniu apžvalgą ir išsamesnės informacijos rasite interneto svetainėje „Tiesioginės demokratijos navigatorius“ [direct-democracy-navigator.org] arba kreipkitės į savo nacionalinio parlamento informacijos tarnybą.*

Mano Europa: tarpvalstybinis lygmuo

Europos Sąjunga yra pirmoji pasaulyje tarpvalstybinė demokratija. Būdamas ES piliečiu turite įvairiausių galimybių būti išgirstas – balsuoti ir (arba) būti renkamas į Europos Parlamentą [europarl.europa.eu], taip pat galite tiesiogiai išreikšti poziciją nusiųsdamas (Parlamentui adresuotą) peticiją [petiport.europarl.europa.eu] arba pateikti (Komisijai adresuotą) Europos piliečių iniciatyvą [https://citizens-initiative.europa.eu/ lt]. Bet tai dar ne viskas! Daugiau apie kitas prieinamas priemones skaitykite kitame skirsnyje „Mano balsas Europoje“.

MANO BALSAS EUROPOJE

Sveiki atvykę į didžiąją Europos politikos areną!

Europos valdymas yra svarbus kaip niekada anksčiau. ES lygmeniu priimti sprendimai daro didžiulį poveikį kasdieniam mūsų gyvenimui vietos, regionų ir nacionaliniu lygmenimis.

Europos Sąjungoje susitariame tokiais klausimais kaip laisvoji prekyba su kitomis šalimis, mūsų jūrų išteklių apsauga ir taisyklės, taikytinos siekiant užtikrinti laisvą ir sąžiningą ekonominę konkurenciją.

Kadangi ES yra šiuolaikinė atstovaujamoji demokratija, grindžiama pasidalijamosios kompetencijos ir specializuotų institucijų sistema, pavieniam ES piliečiui ne visuomet lengva reikiamu metu ir naudojant veiksmingiausią priemonę identifikuoti politikos formavimo procesą, jį įvertinti ir daryti jam poveikį.

Taigi, susipažinkime su įvairiais būdais, kaip mes, piliečiai, galime rinkti įvairias institucijas, nustatyti joms uždavinius ir tapti ES masto sprendimų priėmimo dalyviais.

1. Mes reguliariai renkame savo **nacionalinių parlamentų**, kurių būstinės yra mūsų sostinėse, ir **Europos Sąjungos Parlamento narius**. Čia jums suteikta galimybė iškelti savo kandidatūrą ir siekti mandato.

- **Rinkimai į nacionalinį parlamentą** yra labai svarbūs ES sprendimų priėmimo procesui, nes jie daro poveikį nacionalinės vyriausybės sudėčiai (daugeliu atvejų ir valstybės vadovo pasirinkimui). Nacionalinė vyriausybė dalyvauja **Europos Vadovų Taryboje ir Europos Sąjungos Taryboje** – dviejose iš septynių ES institucijų. Tačiau nacionalinis parlamentas taip pat turi teisę pareikšti savo nuomonę vykstant ES teisėkūros procesui.

- **Europos Parlamento (EP) rinkimai** yra svarbiausia tiesioginė visuomenės priemonė daryti įtaką ES lygmeniu. Bėgant metams šios 705 narių asamblėjos galios labai sustiprėjo ir daugeliu atvejų dabar jos prilygsta Europos Sąjungos Tarybos (kuriai sudaro valstybių narių vyriausybės) galioms.

2. Tiesioginiai rinkimai į nacionalinius parlamentus ir Europos Parlamentą taip pat daro netiesioginį poveikį: pavyzdžiui, nacionalinės vyriausybės ir Europos Parlamentas padeda suformuoti **Europos Komisiją**. Tai ES vykdomoji institucija, kuri yra atsakinga už teisės aktų siūlymą, sprendimų įgyvendinimą ir einamųjų reikalų tvarkymą. ES piliečiai savo sprendimais rinkimuose formuoja netgi kitų ES institucijų, įskaitant Teisingumo Teismą, Audito Rūmus, Europos ombudsmeno tarnybą ir patariamuosius Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą (EESRK) bei Europos regionų komitetą, sudėtį.

3. Europos Sąjunga nėra vien tik **atstovaujamosios valdžios** sistema; tai – šiuolaikinė **atstovaujamoji demokratija**, kuri grindžiama kasdieniu ES piliečių dalyvavimu. Šis Europos Sąjungos sutartyje (ES sutartyje) įtvirtintas principas

daro poveikį Europos Sąjungos veikimui. Trumpai tariant, ES piliečiai didžiojoje Europos politikos arenoje yra ne tik rinkimų dieną – jie savo nuomonę gali išsakyti kasdien. Dėl šios priežasties ES parengė išsamų dalyvavimo priemonių rinkinį, kuris tarpusavyje susieja piliečius, institucijas, politikos formavimo procesus ir sprendimus.

4. Nors ir turime teisę kiekvieną dieną dalyvauti tvarkant ES reikalus, daugelis iš mūsų neturi tam laiko, praktinės patirties ir išteklių. Todėl labai svarbu pasirinkti palankiausių metų, geriausių partnerius ir tinkamiausias priemones, kad jūsų balsas skambėtų efektingai ir įsimintinai. Siekiant šio tikslo gali tecti rinktis labiau ilgalaikį vaidmenį (pavyzdžiui, išrinkto pareigūno, darbuotojo ar pilietinės visuomenės atstovo) arba vienkartinį dalyvavimą konkrečiu klausimu, o tai 99 proc. gali būti vienintelis būdas suderinti savo kaip aktyvaus ES piliečio vaidmenį su visais kitais atliekamais vaidmenimis visuomenėje, privačiame gyvenime ir profesinėje veikloje.

KAIP VISKĄ ATLIKTI TEISINGAI

Jūsų sumanymas, problema, momentas,
komanda ir priemonė

Turite puikią idėją? Dabar laikas užduoti pirmuosius klausimus ir į juos atsakyti.

ES piliečiai, dabar viskas priklauso nuo jūsų! Galbūt jums kilo puiki mintis, kaip pakeisti Europą, o gal susidūrėte tik su nedidele problema steigdami įmonę kitoje šalyje. Gal jūs norite pradėti svarbią kampaniją prieš galiojantį ES teisės aktą, o gal net pateikti skundą dėl ES pareigūno veiksmų. Yra tūkstančiai priežasčių tapti aktyviu ES piliečiu, bet pirmiausia jums reikia atsakyti į keletą svarbių klausimų.

Jums rūpimas klausimas: ar jis Europos lygmens?

Europos Sąjunga sprendžia daugybę dalykų. Vieni pasakytų, kad per daug, o kiti – kad per mažai. Tačiau, nepaisant šios svarbios diskusijos, ES turi gana aiškų politikos klausimų sąrašą (sudarytą remiantis sutartimis ir visų valstybių narių sutarimu) ir tiems klausimams spręsti ji turi išimtinę, pasidalijamąją ar papildomąją kompetenciją. Taigi, kilus kokiam nors klausimui, pirmiausia pasitikrinkite, ar jūsų sumanymas arba problema yra europinio pobūdžio. Gali paaiškėti, kad šį klausimą būtų galima veiksmingiau išspręsti vietos, regiono ar nacionaliniu lygmeniu.

Jūsų pasirinktas laikas: ar palankus metas imtis veiksmų?

Laiko pasirinkimas yra labai svarbus, kad jūsų balsas būtų išgirstas. Į areną galite patekti per anksti, todėl niekas jūsų nepastebės, arba gerokai per vėlai, kai sprendimai jau bus priimti. Tačiau tarp šių dviejų momentų yra daug laiko tapti aktyviu. Pavyzdžiui, jei norite pristatyti gana naują idėją, jums reikės daug kantrybės ir ištaklių, kad patrauktumėte dėmesį ir sulauktumėte reakcijos, tačiau jūs galite palyginti laisvai pasirinkti metą, kada imtis veiksmų. Tačiau, jei norite daryti poveikį ES lygmeniu jau vykstančioms viešosioms diskusijoms tam tikru klausimu, turite patikrinti, kokiame (teisėkūros) proceso etape diskusijos yra. Šiuo tikslu jums gali būti labai naudinga viešoji interneto svetainė EUR-LEX [eur-lex.europa.eu]. Europos Komisijos svetainė „Išsakykite savo nuomonę“ [ec.europa.eu/have-your-say] taip pat skirta

nuomonėms rinkti visais teisėkūros procedūros etapais. Nuo jūsų pasirinkto laiko taip pat priklausys, kokių jums reikės partnerių ir kokias dalyvavimo priemones naudosite.

Jūsų komanda: ar planuojate kolektyvinius veiksmus?

Norint europinį klausimą spręsti Europos lygmeniu, daugeliu atvejų reikės tvirtos partnerystės su kitais piliečiais ir (arba) pilietinės visuomenės organizacijomis. To priežastis gana aiški – kad galėtumėte daryti poveikį, jums pirmiausia reikia įtikinti daugelį kitų: ir ES piliečių, ir dirbančiųjų išrinktuose organuose bei ES institucijose. Tačiau kartais tvirti ir ryžtingi individualūs veiksmai taip pat gali daug ką pakeisti, visų pirma tais atvejais, jei esate nukentėjęs nuo netinkamo administravimo, jei manote, kad pažeidžiamos jūsų teisės arba jei paprasčiausiai galite iškelti plačiai visuomenei aktualią problemą. Kita vertus, gali būti tikrai gera mintis užmegzti kuo daugiau tarptautinių ryšių, nes jūsų problema / pasiūlymas / idėja susilauks didesnio susidomėjimo ir ES institucijų pagarbos, jeigu ją(-) iškels tikrai europinė aktyvių piliečių komanda. Pavyzdžiui, Europos piliečių iniciatyvos atveju netgi taikomas reikalavimas, kad jūsų komandą sudarytų bent septyni ES piliečiai iš ne mažiau kaip septynių skirtingų ES valstybių narių.

Jūsų priemonė: kokią dalyvavimo formą pasirinkti?

Sėkmė labai priklauso nuo to, ar savo klausimui pasirinkote geriausią esamą dalyvavimo priemonę. Dauguma priemonių yra sukurtos bendrai naudotis piliečių grupei (ar netgi pilietinės visuomenės organizacijoms), tačiau jomis gali naudotis ir pavieniai piliečiai, pavyzdžiui, pateikti skundą ombudsmenui, spręsti tarpvalstybinį klausimą padedant internetiniam problemų sprendimų tinklui SOLVIT ar teikti peticiją Europos Parlamentui. Tačiau pasirinkus kitas dalyvavimo priemones, pavyzdžiui, Europos piliečių iniciatyvą, jau pradžioje reikės kolektyvinių veiksmų. Daugeliu atvejų ES lygmens dalyvaujamuosius projektus galima vykdyti internetu, o tai yra didelis palengvinimas. Nors tam, kad jūsų balsas būtų išgirstas, jums nereikės pirkti pašto ženklų, galbūt kažkuriame etape jums reikės vykti į Briuselį susitikti su institucijų atstovais arba keliauti į kitoje sienos pusėje esantį kaimą, kuriame turite jūsų idėją palaikančių partnerių.

Gali prireikti laiko šioms klausimams įvertinti ir į juos atsakyti. Tačiau jūs ketinate pakeisti Europos Sąjungą – tarpvalstybinę politinę daugiau kaip 450 mln. žmonių bendruomenę – todėl tinkamas jūsų pasirengimas yra jūsų sėkmės raktas. Taigi, apdairiai planuokite ir pradėkite aktyviai veikti!

EUROPINIAI KLAUSIMAI

Nuo žemės ūkio iki mokslinių tyrimų

Europiniai klausimai yra labai svarbūs, taip pat ir vietos, regionų ir nacionalinių lygmenimis

Tai, kas vyksta ES, yra gyvybiškai svarbu kiekvienam Europos piliečiui, visais lygmenimis. O tam, kad jūsų balsas būtų išgirstas, labai svarbu suprasti, kas tam tikrais europiniais klausimais priima sprendimus.

Remiantis Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (1 antraštinė dalis), Europos Sąjungai suteiktos trys skirtingos kompetencijos: išimtinė (ES viena priima sprendimus), pasidalijamoji (ES sprendimus priima su valstybėmis narėmis) ir papildomoji (ES padeda valstybėms narėms).

Remiantis šiais įgaliojimais, tam tikrų sričių politika formuojama įgyvendinimo aktais, reglamentais, direktyvomis, teisės aktais ar paprasčiausiai institucijų sprendimais nedarant jokio formalaus poveikio teisėkūrai. Be to, Europos Parlamentas, Teisingumo Teismas, Audito Rūmai, patariamieji organai, pavyzdžiui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ir Europos regionų komitetas, priima sprendimus, kurie suteikia postūmį, turi įtakos ir pasekmių taip pat ir kitiems valdymo lygmenims.

Išimtinėi ES kompetencijai priskiriamos sritys

- muitų sąjunga;
- vidaus rinkos veikimui būtinų konkurencijos taisyklių nustatymas;
- biologinių jūrų išteklių apsauga pagal bendrą žuvininkystės politiką;
- bendra prekybos politika;
- tarptautinių susitarimų sudarymas, kai tai numatyta teisėkūros procedūra priimtu aktu;
- pinigų politika valstybėms narėms, kurių valiuta yra euras.

Pasidalijamajai ES kompetencijai priskiriamos sritys

- vidaus rinka;
- socialinė politika;
- ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda;
- žemės ūkis ir žuvininkystė, išskyrus biologinių jūrų išteklių apsaugą;
- aplinka;
- vartotojų apsauga;
- transportas;
- transeuropiniai tinklai;
- energetika;
- laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė;
- bendros saugos problemos visuomenės sveikatos srityje;
- moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra bei kosmosas;
- vystomasis bendradarbiavimas ir humanitarinė pagalba.

ES papildomajai ir koordinuojamajai kompetencijai priskiriamos sritys

- ekonominė politika;
- užimtumo politika;
- socialinė politika;
- žmogaus sveikatos apsauga ir gerinimas;
- pramonė;
- kultūra;
- turizmas;
- švietimas, profesinis mokymas, jaunimas ir sportas;
- civilinė sauga;
- administracinis bendradarbiavimas.

Remdamasis šia apžvalga, galite savo veiksmus pritaikyti pagal atitinkamą (išimtinę, pasidalijamąją ar papildomąją) kompetenciją ir apsvastyti galimybę imtis papildomų veiksmų nacionaliniu (ar kuriuo nors kitu) lygmeniu tuo atveju, kai ES kompetencija yra pasidalijamoji ar papildomoji. Gali kilti rimtų problemų dėl pasiūlymų imtis veiksmų, kurie nepatenka į šį išsamų Europos klausimų sąrašą, nes ES institucijai, kuriai norite pristatyti savo idėją, visų pirma bus sunku įvertinti, ar jūsų pasiūlymas priimtinas.

►► *Daugiau apie kompetencijų pasidalijimą Europos Sąjungoje: [commission.europa.eu/about-european-commission/what-european-commission-does/law/areas-eu-action](https://commission.europa.eu/about-european-commission/what-european-commission-does/law/areas-eu-action_it) It.*

DALYVAVIMO PRIEMONIŲ RINKINYS

Skundai, patarimai, konsultacijos, iniciatyvos ir kiti būdai

Tarpvalstybinio dalyvavimo priemonių rinkinys: tiek daug, kad sunku pasirinkti?

Laikui bėgant Europos Sąjunga tapo daugiau nei tarpvyriausybiniu organu, kuriame nacionalinių vyriausybių atstovai susitinka priimti sprendimus už uždary durų: buvo pateikti pasiūlymai dėl dalyvavimo priemonių, įdiegti praktiniai mechanizmai, o esami buvo peržiūrėti siekiant, kad aktyvus ES pilietiškumas ir dalyvaujamoji demokratija tarpvalstybiniu lygmeniu būtų daugiau nei tik graži idėja – tai turi būti kasdienė praktika.

Taigi, prieš imdamasis veiksmų kaip ES pilietis ir iškeldamas savo idėją, rūpimą klausimą ar pasiūlymą tarpvalstybiniu lygmeniu, pirmiausia atidžiai įvertinkite priemonių rinkinyje esančias dalyvavimo priemones. Toliau pateikiamos šiuo metu svarbiausios priemonės:

Skundas

Jei esate nepatenkintas ES priimta priemone, galite pateikti oficialų skundą Europos ombudsmenui, užpildydami internetinę formą, pateikiamą 24 oficialiosiomis Sutarties kalbomis. Svarbi informacija: šis kanalas yra atviras ne tik ES piliečiams, bet ir visiems Europos Sąjungos gyventojams, įskaitant įmones, asociacijas ir kitus ES įregistruotus subjektus.

▶▶ ombudsman.europa.eu/lt/make-a-complaint

Patarimai kilus problemoms

Jei jūs, kaip ES (arba EEE) pilietis arba verslo subjektas, susiduriate su kliūtimis kitoje šalyje dėl to, kad kuri nors valdžios institucija neatlieka savo pareigų pagal ES teisę, galite pasinaudoti Europos Komisijos sukurtu problemų sprendimo mechanizmu SOLVIT. Ši internetinė paslauga teikiama 25 kalbomis (ES kalbomis ir norvegų kalba), ja taip pat sprendžiamos tarpvalstybinio pobūdžio problemos, kurios kilo ES valstybėse narėse dėl valdžios institucijų netinkamai taikomos ES teisės.

▶▶ ec.europa.eu/solvit

Vartotojų galia

Jei, pavyzdžiui, turite problemų dėl savo, kaip vartotojo, teisių arba siekiate gauti žalos atlyginimą, turėtumėte kreiptis į Europos vartotojų centrų tinklą klausimais dėl nekokybiškų produktų arba paslaugų bet kurioje iš 30 šalių (ES / EEE valstybėse narėse – ES kalbomis, taip pat norvegų ir islandų kalbomis).

►► https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint_lt

Švietimas ir darbas

Jei ieškote darbo ar mokymosi galimybių visoje Europoje, paieškos paslauga visomis oficialiosiomis ES kalbomis ir norvegų bei islandų kalbomis teikiama portale EURES. Tai Europos užimtumo tarnybų tinklas, padedantis tiek darbo ieškantiems asmenims, tiek darbdaviams (2023 m. rudenį buvo paskelbta ne mažiau kaip 3,9 mln. laisvų darbo vietų ir vienas milijonas gyvenimo aprašymų).

►► ec.europa.eu/eures

Konsultacijos

Rengdama naują politiką arba teisės aktą, Europos Komisija labai dažnai inicijuoja viešas konsultacijas svarstomui klausimui. Tai puiki galimybė atsižvelgti į jūsų nuomonę oficialaus proceso ankstyvuoju etapu. Galite užsiregistruoti, kad jums būtų pranešta, kada prasidės konsultacijos jums rūpimu klausimu.

►► ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_lt

Netiesioginis veiksmas

Yra keletas ES institucijų, kurių tikslas – padėti jums kaip piliečiui išsakyti savo nuomonę ES lygmeniu. Tokios institucijos, be kita ko, yra Europos Parlamentas (ir jums atstovaujantis EP narys), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir Europos regionų komitetas.

►► *Europos Parlamentas:* europarl.europa.eu/at-your-service/lt/

►► *Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas:* eesc.europa.eu/lt/our-work

►► *Europos regionų komitetas:* cor.europa.eu/lt/our-work

Peticija

Tai viena iš pagrindinių ES piliečių teisių: bet kuris pilietis individualiai ar kartu su kitais bet kuriuo metu pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 227 straipsnį gali pasinaudoti savo teise pateikti Europos Parlamentui petiją. Svarbu: šia teise gali pasinaudoti visi ES gyventojai, taip pat asociacijos ir įmonės, kurių būstinė yra Sąjungos teritorijoje. Peticijoje gali būti pateikiamas asmeninis prašymas, su ES teisės taikymu susijęs skundas ar pastaba arba prašymas Europos Parlamentui, kad jis priimtų poziciją konkrečiu klausimu.

►► petiport.europarl.europa.eu

Europos piliečių iniciatyva

Ji suteikia galimybę 1 mln. piliečių iš ne mažiau kaip septynių ES valstybių narių prašyti Europos Komisijos pateikti pasiūlymų dėl teisės aktų tose srityse, kurios priklauso jos kompetencijai. Piliečių iniciatyvos organizatoriai turi vienus metus reikiamai paramai surinkti. Parašus, kuriuos galima

rinkti ir internetu, turi patvirtinti kiekvienos valstybės narės kompetentingos institucijos. Tada sėkmingų iniciatyvų organizatorius Komisija kviečia į susitikimą, o Europos Parlamentas – į viešąjį klausymą. Komisija turi šešis mėnesius iniciatyvai išnagrinėti ir nuspręsti, kokių veiksmų imtis.

►► europa.eu/citizens-initiative/

Svarstydami, kokia priemone pasinaudoti iniciatyvai įgyvendinti, taip pat pagalvokite, kokio veiksmo ketinate imtis: ar norėtumėte, kad į ES darbotvarkę būtų įrašytas koks nors naujas klausimas? O gal, priešingai, norite kažką sustabdyti? Galbūt siekiate patobulinti esamą funkciją? Arba kodėl nepasinaudojus viena iš priemonių kaip svertu, papildančiu kitas veiksmo, kuriame dalyvaujate, formas? Kaip matote, yra daug būdų tapti aktyviu ES piliečiu, o kitame skirsnyje galite daugiau sužinoti apie turimą galingiausią priemonę – Europos piliečių iniciatyvą.

EPI VADOVAS

Kaip naudotis Europos piliečių iniciatyva?

Europos piliečių iniciatyva – pirmas žingsnis tarpvalstybinės tiesioginės demokratijos link

Europos piliečių iniciatyva vadinama „didžiausia tarpvalstybinės demokratijos naujove“ po to, kai daugiau nei prieš keturis dešimtmečius pradėti rengti tiesioginiai Europos Parlamento rinkimai. Mes, Europos Sąjungos piliečiai, dabar turime tokią pat teisę kaip ir Europos Parlamento dauguma bei valstybės narės – parengti politinę darbotvarkę visam žemynui. Šia priemone naudojamas aktyviai: nuo jos įvedimo 2012 m. pateikta daugiau kaip 100 EPI.

Toliau pateikiami pagrindiniai faktai apie Europos piliečių iniciatyvą (EPI):

- tam, kad Europos Komisija apsvarstytų Europos piliečių iniciatyvą politiniu požiūriu, ją turi paremti ne mažiau kaip milijonas ES piliečių iš ne mažiau kaip septynių iš 27 valstybių narių per vienų metų laikotarpį nuo pritarimo pareiškimų rinkimo pradžios. Kiekvienoje iš tų septynių valstybių narių turi būti surinktas reikalaujamas minimalus parašų skaičius;
- EPI gali būti susijusi su bet kuria sritimi, kurioje Komisija turi įgaliojimus siūlyti teisės aktus, pavyzdžiui, aplinkos, žemės ūkio, transporto, visuomenės sveikatos ar tarptautinės prekybos;
- prieš pateikdami iniciatyvą, piliečiai turi sudaryti „organizatorių grupę“ iš bent septynių ES piliečių, gyvenančių ne mažiau kaip septyniose skirtingose valstybėse narėse. Grupės nariai turi būti ES piliečiai;
- iniciatyvą gali paremti visi ES piliečiai, pagal amžių galintys balsuoti Europos Parlamento rinkimuose (sulaukę 16 metų Estijoje, Austrijoje, Maltoje, Belgijoje ir Vokietijoje, 17 metų Graikijoje ir 18 metų visose kitose valstybėse narėse). Norėdami paremti iniciatyvą, piliečiai turi užpildyti specialią popierinę arba internetinę pritarimo pareiškimo formą, kurią pateikia organizatoriai;
- per mėnesį nuo tada, kai EPI sėkmingai įregistruojama, Komisija susitinka su organizatoriais, tada organizatoriai gali pristatyti savo iniciatyvą viešajame klausyme Europos Parlamente, o Komisija per šešis mėnesius patvirtina oficialų atsakymą. Jei Komisija nusprendžia pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, prasideda įprasta teisėkūros procedūra.

Nors formali teisė inicijuoti Europos lygmens teisės aktus priklauso tik Europos Komisijai, Europos piliečių iniciatyva yra priemonė darbotvarkėi sudaryti. Ji taip pat atveria duris į dalyvaujamąsias politikas ateitį: Europos piliečių iniciatyva labiau tiesioginė, labiau tarpvalstybinė ir labiau skaitmeninė negu bet kuri kita ankstesnė ES priemonė, ji įkvėpė daugelį valstybių narių nacionaliniu lygmeniu priimti panašias darbotvarkės sudarymo priemones.

Dėl šios priežasties EPI nėra tik dar viena teisė pateikti peticiją, bet veikiau galimybė eiliniams piliečiams aktyviai imtis veiksmų dėl tolesnių klausimų, kurie turi būti įtraukti į Europos institucijų darbotvarkę. Nuo 2012 m. Europos Komisijai buvo pateikta daugiau kaip 100 EPI – 26 iš jų Komisija atsisakė registruoti, nes, Komisijos požiūriu, jos neatitiko visų formalių reikalavimų. Keletą kartų Europos Sąjungos Teisingumo Teismas vėliau įpareigojo Komisiją užregistruoti EPI, pavyzdžiui, iniciatyvas „Stop the TTIP“ ir „Minority SafePack“.

Europos piliečių iniciatyva yra grindžiama teisine sistema, apimančia ES sutartis, antrinę ES teisę ir nacionalinės teisės aktus. Nors internetinių parašų rinkimo sistemų sertifikavimą ir pritarimo pareiškimų tikrinimą reglamentuoja įvairios nacionalinės nuostatos, EPI klausimais svarbiausi Europos lygmens teisiniai dokumentai yra šie:

- **teisinis pagrindas.** Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) II antraštinė dalis (11 straipsnio 4 dalis), Nuostatos dėl demokratinių principų; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (Europos Sąjungos oficialusis leidinys, C 83/389, 2010 3 30);
- **reglamentavimas.** Europos piliečių iniciatyvos reglamentas (ES) 2019/788 su priedais (Europos Sąjungos oficialusis leidinys, L 130/55, 2019 5 17);
- **įgyvendinimas.**
Europos Parlamentas: Parlamento Darbo tvarkos taisyklių 222 ir 230 straipsniai [[euparl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2020-02-03-TOC_LT.html](https://european-council.europa.eu/media/documents/press/docs/2020/02/2020-02-03-TOC_LT.html)].

Svarbi pastaba: pagal Europos piliečių iniciatyvos reglamentą (V skyriaus 25 straipsnis), oficiali EPI taikymo peržiūra turi būti atliekama kas ketverius metus.

►► **Visa EPI reglamentavimo sistema:** https://europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/regulatory-framework_lt

►► **EPI tikrinimas ir tvirtinimas valstybėse narėse:** europa.eu/citizens-initiative/authorities-verification-and-certification-statements-support_lt

Europos piliečių iniciatyva. Daug būdų imtis veiksmų

Kartais Europos piliečių iniciatyva yra lyginama su šveicarišku peiliuku – pritaikomu daugiafunkčiu sumanaus dizaino įrankiu. Kadangi EPI gali pasinaudoti daugiau kaip 450 mln. ES piliečių iš 27 valstybių narių (ir viso pasaulio, jeigu gyvenate už ES ribų ir esate ES pilietis), ji turi poveikį demokratijos supratimui ir veikimui tarpvalstybinių lygmeniu.

Remiantis 2012–2019 m. pateiktų pirmųjų 100 iniciatyvų patirtimi, buvo parengta ir 2020 m. įsigaliojo atnaujinta, prieinamesnė EPI versija. Ketvirtadalis iniciatyvų buvo atmesta, nes Komisija reglamentą aiškino ir taikė siaurai. Tačiau pagal naujas taisykles organizatoriams ir Komisijai suteikiama daugiau laiko rasti sprendimą, įskaitant galimybę užregistruoti tik priimtinas iniciatyvos dalis. Daugiau laiko taip pat suteikiama pasirengimui pradėti parašų rinkimą ir visiems kitiems proceso etapams.

EPI procese esama trijų skirtingų vaidmenų: organizatoriaus, rėmėjo ir stebėtojo.

Kaip organizatorius esate pačiame proceso centre, nes atsakote už visus pagrindinius EPI reglamente numatytus veiksmus. Be to, esate atsakingas už atstovavimą iniciatyvai institucijų, savo rėmėjų ir visos Europos atžvilgiu. Todėl reikės didelio apdairumo, kantrybės, atsakingumo ir aktyvios komunikacinės bei viešųjų ryšių veiklos.

Jūs, **kaip EPI rėmėjo** ir vieno iš ne mažiau kaip milijono žmonių bent septyniose skirtingose valstybėse narėse, prašoma pritarti tam tikrai europinei idėjai. Jūsų pagrindinė funkcija – tapti EPI signataru, t. y. užpildyti „pritarimo pareiškimą“ popieriuje arba elektroniniu būdu. Įsitikinkite,

kad pasirašote oficialiai užregistruotą iniciatyvą.

Galiausiai jūs **kaip stebėtoją** gali dominti EPI turinys, gal norėtumėte ją visapusiškiau suprasti ir prirėkus gebėti pateikti įdomių įžvalgų ir pastabų organizatoriams, žiniasklaidai, mokslininkams ir ES.

Prieš imdamiesi iniciatyvos, pasirašydami ir komentuodami ją, jūs, kaip organizatorių, rėmėjų ar stebėtojų grupę, turite apgalvoti keletą aspektų. Pagrindinis klausimas – koks konkrečios EPI tikslas? Koks jūsų tikslas? Ar norite pasiūlyti kažką naujo Europai? Ar jūsų siekis yra atšaukti ir panaikinti konkrečią ES politikos priemonę? Vis dėlto daug dalykų nėra tik juoda ar balta, gera ar bloga – jie tiesiog turi būti patobulinti. Gal jums labiausiai rūpi pakeisti ir tam tikras ES teisės akto dalis? Galbūt EPI norite panaudoti kaip svertą siekiant paremti jau vykstantį teisėkūros procesą? O gal savo būsimą EPI kampaniją laikote priemone plačiam tarpvalstybiniam tinklui ar aljansui sukurti? O gal galiausiai tiesiog siekiate oficialios viešųjų ryšių akcijos jums ar jūsų organizacijai rūpimu klausimu, naudodamasis EPI kaip agitacine priemone? Tai paliekama spręsti jums pačiam!

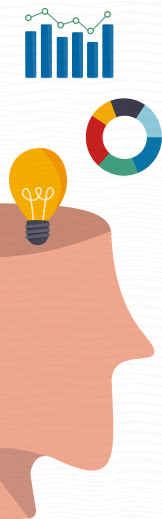
Yra daug būdų imtis veiksmų pasitelkiant EPI ir ją galite naudoti kaip:

- **spartinimo** priemonę, skatinančią ES imtis kažko naujo. Šiuo klausimu prireiks didelės kantrybės, nes tokią EPI iki galo įgyvendinti užtruks daug laiko. Pirmiausia jums reikia rasti tinkamą ir veiksmingą teisinį pagrindą, o viešas diskusijas dėl jūsų pasiūlymo laikyti pagrindiniu atlygiu už jūsų pastangas;
- **stabdį**, sulaukiantį ES nuo tam tikrų veiksmų. Šiuo atveju itin svarbus veiksnys yra laikas, nes, siekiant didžiausio poveikio ir paramos, teks rasti tinkamą momentą rūpimiems klausimams išsakyti, o tai reiškia, kad reikės skubiai surinkti parašus;
- **sklendę**, siekiant patobulinti esamus ES teisės aktus. Kadangi norite išspręsti tam tikrą problemą konkrečių teisės aktų pakeitimais, turite ieškoti paprastų kelių. Tokio pobūdžio EPI paprastai būna pernelyg sudėtingos, sunku jas viešinti, todėl dėkite visas pastangas, kad nenuoltumėte nuo pagrindinės idėjos;
- **derybinį elementą**, pasitelkdami EPI procesą kaip papildomą veiksnį stengiantis daryti poveikį Europos politikos formavimui. Tačiau prieš pradėdami tokią EPI, įvertinkite savo įtaką ir politinę galią nepriklausomai nuo iniciatyvos ir įsitinkinkite galima papildoma nauda. Aiškiai suformuluokite savo ketinimus, kad jus suprastų jūsų rėmėjai, ir nepamirškite, kad Europos piliečių iniciatyvą galima atšaukti, tik tai reikia padaryti tinkamu metu;

- **katalizatorių**, siekiant kurti plataus masto aljansus ir tinklus visoje Europoje. Tai ypač taikytina tais atvejais, kai savo iniciatyvą vertinate kaip ilgalaikę strategiją, kuria siekiate suburti žmones iš visos Europos ir (arba) parengti Europos rinkimų kampaniją;
- **agitacijos priemonę**, kad jūs ir (arba) jūsų grupė taptumėte žinomesni viešojoje erdvėje. Šiuo atveju pirmiausia turite rasti tinkamą ir lengvai paaiškinamą savo EPI esminį klausimą. Be to, turėtumėte kuo atviriau išdėstyti savo tikslus, siekiant užtikrinti, kad nenuvilsite potencialių rėmėjų.

Baigiamoji pastaba. EPI atveria daug galimybių, tačiau galiausiai viskas priklauso nuo jūsų supratimo ir gebėjimo įvertinti EPI galimybes ir trūkumus. Suvokdami šio naujo tarpvalstybinio dalyvaujamojo proceso daugiafunkces galimybes, galite pradėti puoselėti realistiškus lūkesčius ir atitinkamai formuoti realistišką požiūrį į savo strategiją ir galimus veiksmus.

Europos piliečių iniciatyva: nustatykite dešimties etapų ES darbotvarkę

Ar ketinate pateikti savo EPI? Įgyvendinti tokią iniciatyvą užtruks ne mažiau kaip trejus metus, o gal net ir ilgiau, ir prireiks gana daug išteklių. Tačiau, jei veiksite protingai ir apdairiai, šis procesas atvers jums galimybę įgyti naujų įžvalgų, naujos patirties ir (tikėtina) sudarys jums sąlygas siekti pokyčių Europoje. Toliau išdėstyti 10 pagrindinių EPI proceso etapų:

1 etapas. Idėja

Jums kilo idėja, turite projektą ar rūpi koks nors klausimas, kuriuos galima įtraukti į Europos politikos formavimo procesą. Pirmiausia įsitikinkite, ar nėra kitų, galbūt paprastesnių ir lengviau pasiekiamų priemonių, kad būtų išgirsta jūsų nuomonė šiuo klausimu. Jei vis tik pasirenkate EPI, pereikite prie 2 etapo.

2 etapas. Žinios

Europos piliečių iniciatyva – tai procesas, susijęs su įvairiomis teisinėmis ir politinėmis pasekmėmis. Prieš viešindami savo būsimą iniciatyvą, sužinokite viską apie proceso galimybes ir trūkumus. Pasirūpinkite parama šiuo ankstyvuoju etapu kreipdamiesi į Europos piliečių iniciatyvos forumą (išsamios informacijos pateikiama skirsnyje „Parama“). Tada pabandykite įvertinti, ar ši iniciatyva verta jūsų pastangų. Jei manote, kad taip, pereikite prie 3 etapo.

3 etapas. Tikslai

Tai dar vienas svarbus tarpinis punktas prieš imantis pirmų oficialių veiksmų. Kokių tikslų siekiate savo iniciatyva ir kokių realių rezultatų tikėtės? Apibrėžkite savo iniciatyvos tikslą, taikymo sritį ir konkrečią funkciją. Išdėstykite tai kuo suprantamiau visiems. Šiuo etapu tikslinga išsamiau įvertinti ankstesnių EPI organizatorių patirtį.

4 etapas. Rengimas

Jūsų pirminio pasiūlymo formuluotė ir paaiškinimas turi būti suprantami daugeliu įvairių kalbų ir dar daugiau politinių kultūrų visoje Europoje. Dabar taip pat laikas susipažinti su oficialia internetine parašų rinkimo sistema, kurią ES teikia nemokamai, ir pasinaudoti visa turima pagalba.

5 etapas. Registracija

Daugeliui „organizatorių grupių“ tai yra pirmoji formali kliūtis, nes jūs turite atitikti tam tikrus kriterijus, kad jus užregistruotų. Svarbiausias dalykas – jūsų siūloma iniciatyva turi akivaizdžiai priklausyti Komisijos kompetencijai. Šiuo etapu jums taip pat gali padėti Europos piliečių iniciatyvos forumas. O tada laikas pateikti savo EPI oficialioje interneto svetainėje, nurodyti savo pasiūlymo pavadinimą ir tikslus. Priklausomai nuo poreikio pateisinti ar atnaujinti jūsų pasiūlymą, Komisija jūsų EPI užregistruos (arba atsisakys užregistruoti) per 2–4 mėnesius. Po registracijos Komisija išvers jūsų pasiūlymo pavadinimą ir tikslą į visas 24 oficialiąsias kalbas.

6 etapas. Parašų rinkimas

Dabar ne tik geriausias, bet ir sunkiausias momentas: per mažiau nei vienus metus turite įtikinti daugiau kaip milijoną ES piliečių bent iš septynių skirtingų šalių pasirašyti jūsų iniciatyvą. Šiai užduočiai reikia pasirengti gerokai iš anksto, sukuriant visos Europos tinklą, apimančį jus remiančius partnerius visoje Europoje. Per šešis mėnesius nuo oficialios registracijos turite pradėti faktiškai rinkti parašus. Tiesiog apie tai reikia pranešti Komisijai iki jūsų pasirinktos parašų rinkimo pradžios datos likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų, kad būtų galima paskelbti metus trukusio parašų rinkimo etapo pradžią ir pabaigą. Atkreipkite dėmesį į tai, kad pagal pasirašančių asmenų pilietybes jums reikės naudoti atskiras pritarimo formas. Tai reiškia, kad visi vieną formą pasirašę asmenys turi būti tos pačios ES šalies piliečiai.

7 etapas. Dialogas

Jei nekomunikuosite – neturėsite rėmėjų; dialogas su visais įmanomais bendraminčiais ir netgi skeptikais bus labai svarbus ilgalaikiai jūsų iniciatyvos sėkmei. Kad parašus rinkti būtų lengviau, naudokitės (socialine) žiniasklaida ir viešais renginiais. Šiuo etapu taip pat tikslinga remtis ankstesnių EPI rengėjų išmoktomis pamokomis. Šie žmonės sukaupe daug patirties ir žinių, kuriomis gali pasidalyti.

8 etapas. Kliūtys

Reikės įvykdyti visus taikytinus reikalavimus ir pašalinti daug kliūčių, kol galiausiai galėsite savo iniciatyvą su visais būtinais patvirtinimais pateikti Europos Komisijai. Pirmiausia per tris mėnesius nuo parašų rinkimo etapo pabaigos surinktus pritarimo pareiškimus turite pateikti įvairioms nacionalinėms institucijoms. Šios institucijos ne ilgiau kaip per tris mėnesius privalo patikrinti ir patvirtinti parašus. Po to jūs, kaip organizatorių grupė, per kitus tris mėnesius turite pasirengti galutinai pateikti patvirtinimus Komisijai. Šiems sudėtingiems veiksams reikalinga patikima ir gerai parengta jūsų iniciatyvos valdymo komanda. Dėl apmaudžių klaidų atsiras didelių papildomų išlaidų, vilkinimo ir nusivylimo.

9 etapas. Komunikacija

Jūsų EPI pateikimas tėra tik dar vieno svarbaus skyriaus pradžia – komunikacija oficialia ES tema atves jus į pagrindinę politinę areną. Paskelbus, kad jūsų iniciatyva sėkmingai užregistruota, jums atsivers naujos durys – būsite pakviestas į oficialius pokalbius su Komisija ir į viešąjį klausymą Europos Parlamente.

Per mėnesį nuo sėkmingo jūsų EPI pateikimo būsite pakviestas į oficialų susitikimą su Komisijos atstovais jūsų pasiūlymui aptarti, o tolesniais mėnesiais būsite kviečiamas kalbėti viešajame klausyme Europos Parlamente. Bus informuotos ir kitos ES institucijos, pavyzdžiui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir visų ES valstybių narių visi nacionaliniai parlamentai. Jums bus suteikta puiki proga įtikinti dar daugiau žmonių, idealiu atveju – kaip tik reikiamus žmones!

10 etapas. Išvados

Varginančio, tačiau, tikėtina, daug galimybių atveriančio maratono pabaiga. Nepamirškite administracinio darbo, taip pat dokumentacijos ir įvertinimo, kad būtų galima pasimokyti iš padarytų išvadų (ir pasidalyti jomis). Pateikęs antrosios kartos EPI (nuo 2020 m.) jūs įeisite į istoriją.

►► *Teisėkūros procedūros etapai ir tvarkaraštis:* europa.eu/citizens-initiative/how-it-works_lt

Europos piliečių iniciatyva arba kaip pasiekti pokyčių?

Gyvybės išsaugojimo judėjimas: iniciatyva „One of Us“ (liet. „Vienas iš mūsų“)

Iniciatyva „One of Us“ buvo viena iš pirmųjų Europos piliečių iniciatyvų, kurią įgyvendinant pavyko surinkti daugiau negu milijoną parašų. Ši iniciatyva buvo orientuota į kiekvieno žmogaus orumą, teisę į gyvybę ir neliečiamybę nuo pat pradėjimo. Pagrindinis tikslas buvo nutraukti ES finansavimo teikimą veiksniams, susijusiems su žmogaus embrionais, ypač mokslinių tyrimų, visuomenės sveikatos ir pagalbos vystymuisi srityse. Europos Komisija nusprendė neatlikti teisės aktų peržiūros, nes ji pareiškė mananti, kad galiojanti teisinė sistema yra tinkama. Organizatoriai tai apskundė ES Teisingumo Teismui, tačiau bylą pralaimėjo.

►► *Iniciatyvos interneto svetainė:*
oneofus.eu

►► *Oficialus EPI registras:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000005 *It*

Saugokite gyvūnus: iniciatyva „Stop Vivisection“ (liet. „Stabdykite vivisekciją“)

Iniciatyva „Stop Vivisection“ buvo siekiama palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais. Kampaniją rėmė ES masto aljansas, kurį sudaro daugiau kaip 250 gyvūnų apsaugos grupių, mokslinių organizacijų ir įmonių, parduodančių produktus, pagamintus „neskriaudžiant gyvūnų“. Organizatoriams pavyko sulaukti daugiau kaip 1,17 mln. ES piliečių paramos. Europos Komisija pritarė organizatorių įsitikinimui, kad bandymai su gyvūnais turėtų būti laipsniškai nutraukti, tačiau nesutiko, kad moksliniai principai paneigia „gyvūnų modelį“.

►► *Iniciatyvos interneto svetainė:*
stopvivisection.eu

►► *Oficialus EPI registras:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000007 *It*

Pesticidų uždraudimas: iniciatyva „Stop Glyphosate“ (liet. „Glifosatui – ne“)

EPI „Stop Glyphosate“ buvo pateikta 2017 m. sausio mėn. ir ja buvo siekiama trijų tikslų: uždrausti glifosatą, pertvarkyti pesticidų patvirtinimo procedūrą ir nustatyti ES lygmens privalomus pesticidų naudojimo mažinimo tikslus. Pagrindinis tikslas – pasiekti, kad ateityje pesticidai nebūtų naudojami. Organizatoriai vieno milijono parašų ribą pasiekė per mažiau nei šešis mėnesius! Nors Komisija nusprendė glifosato neuždrausti, ji įsipareigojo pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo būtų padidintas pesticidų vertinimo skaidrumas ir pagerinta mokslinių tyrimų, kuriais remiantis Europos maisto saugos tarnyba atlieka vertinimus, kokybė ir nepriklausomumas. Komisija taip pat įsipareigojo persvarstyti Tausiojo pesticidų naudojimo direktyvą.

►► *Iniciatyvos interneto svetainė:*
stopglyphosate.org/

►► *Oficialus EPI registras:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000002 *lt*

Teisė į vandenį – žmogaus teisė

Ši 2012 m. gegužės 10 d. profesinių sąjungų iš visos Europos pateikta iniciatyva buvo viena iš pirmųjų užregistruotų iniciatyvų. Ja buvo siekiama paraginti Europos Komisiją parengti teisės aktą, kuriuo būtų įgyvendinama Jungtinių Tautų pripažinta žmogaus teisė į vandenį ir sanitarines paslaugas, kad aprūpinimas vandeniu bei sanitarinių paslaugų tiekimas būtų laikomi būtiniausiomis viešosiomis paslaugomis visiems. Pagrindinis kampanijos tikslas – ES teisės aktais turėtų būti reikalaujama, kad nacionalinė valdžia užtikrintų ir teiktų visiems piliečiams pakankamą kiekį švaraus geriamojo vandens ir teiktų sanitarines paslaugas. Komisija nusprendė imtis veiksmų įvairiose su šia iniciatyva susijusiose srityse (padidinti skaidrumą, skatinti inovacijas ir kt.) ir pateikė pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo persvarstoma Geriamojo vandens direktyva, taip pat nustatomas įpareigojimas valstybėms narėms užtikrinti vandens prieinamumą pažeidžiamiausioms grupėms.

►► *Iniciatyvos interneto svetainė:*
right2water.eu

►► *Oficialus EPI registras:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000003 *lt*

Jvairovės Europoje apsauga: Parama žmogaus teisėms iniciatyva „Minority SafePack“ (liet. „Minority SafePack“ – milijonas parašų už įvairovę Europoje)

Kaip jau galima spręsti iš šios iniciatyvos pavadinimo, pagal EPI „Minority SafePack“ Komisijai buvo siūlomas visas priemonių rinkinys, apimantis įvairius aspektus, pavyzdžiui, retesnių kalbų propagavimą, nacionalinių mažumų apsaugą ir kalbų bei kultūrų įvairovės Europos Sąjungoje naudos mokslinių tyrimų programas. Kai ši iniciatyva buvo pirmą kartą pateikta 2013 m., Komisija atsisakė ją registruoti, tačiau ES Teisingumo Teismas po ketverių metų šį sprendimą pripažino negaliojančiu. 2020 m. pavasarį pagal šią EPI buvo surinkta daugiau nei vienas milijonas parašų. Savo atsakyme Komisija laikėsi nuomonės, kad visapusiškas jau galiojančių teisės aktų ir politikos įgyvendinimas yra galingas arsenalas iniciatyvos tikslams paremti, todėl nesiūlė jokio teisės akto.

►► **Iniciatyvos interneto svetainė:**
minority-safe-pack.eu

►► **Oficialus EPI registras:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004 [It](http://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000007)

Parama žmogaus teisėms ES: iniciatyva „Stop Extremism“ (liet. „Stop ekstremizmui“)

Šia 2017 m. vasarą užregistruota iniciatyva Europos Komisija raginama pasiūlyti naują Kovos su ekstremizmu direktyvą, kurioje būtų nustatyta neutrali ekstremizmo apibrėžtis, neatsižvelgiant į ekstremizmo motyvus ir apimant visus „veiksnius, kuriais siekiama sunaikinti pagrindines teises“, taip pat ekstremistų veiklos draudimus mokyklose ir kitose viešojo sektoriaus įstaigose. Pagal analogiją su galiojančiais nediskriminavimo teisės aktais šios srities ES direktyva taip pat turėtų būti leidžiama reikalauti kompensacijos, kad būtų veiksmingai apsaugotos moterys, vaikai ir asmenys darbo vietose. Praėjus vieniems parašų rinkimo metams, organizatoriai paskelbė, kad jie yra surinkę daugiau negu vieną milijoną pritarimo pareiškimų. Šio dokumento rengimo metu kaip tik vyksta iniciatyvos „Stop Extremism“ pritarimo pareiškimų tvirtinimo procesas.

►► **Iniciatyvos interneto svetainė:**
stop-extremism.eu

►► **Oficialus EPI registras:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000007 [It](http://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004)

Didesnės gyvūnų gerovės siekis: iniciatyva „End the Cage Age“ (liet. „Narvų amžiaus pabaiga“)

Šia EPI Komisija buvo raginama Europos Sąjungoje nustatyti aiškius teisės aktus, kuriais būtų draudžiama naudoti narvus, ir teikti pirmenybę humaniškesniam elgesiui su ūkiniais gyvūnais. Konkrečiai kalbant, organizatoriai tikėjosi uždrausti naudoti narvus visiems naminiams paukščiams, atskirus gardus paršavedėms, atskirus gardus veršeliams ir kt., siekiant užtikrinti, kad gyvūnai turėtų judėjimo laisvę ir galėtų būti arti vienas kito savo pulkuose ar bandose. EPI „End the Cage Age“ Europos Komisijai buvo pateikta 2020 m. spalio mėn. 2021 m. birželio 30 d. Komisija atsakė, kad iki 2023 m. pabaigos įsipareigoja pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo būtų palaipsniui atsisakyta ir galiausiai uždrausta naudoti narvus visoms iniciatyvoje nurodytoms gyvūnų rūšims bei kategorijoms.

►► **Iniciatyvos interneto svetainė:** endthecageage.eu

►► **Oficialus EPI registras:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004 *lt*

Sanglaudos politika, skirta regionų lygiateisiškumui ir regionų kultūrai išsaugoti

Šios iniciatyvos organizatoriai prašo, vadovaujantis sanglaudos politika, ypatingą dėmesį skirti regionams, kurių nacionalinės, etninės, kultūrinės, religinės ar kalbinės ypatybės skiriasi nuo aplinkinių regionų ypatybių.

Iš pradžių, 2013 m., Komisija atsisakė įregistruoti šią iniciatyvą, bet po šešerių metų Europos Teisingumo Teismas šį sprendimą pripažino negaliojančiu. Organizatoriai pranešė, kad 2021 m. gegužės mėn., pasibaigus parašų rinkimo laikotarpiui (terminas buvo atidėtas dėl COVID-19 pandemijos), juos parėmė 1 414 175 piliečiai. Pritarimo pareiškimų tvirtinimas dar nebaigtas.

►► **Iniciatyvos interneto svetainė:** www.nationalregions.eu

►► **Oficialus EPI registras:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000007 *lt*

„Saugokime bites ir ūkininkus! Bitėms nekenkiantis žemės ūkis – sveika aplinka!“

2019 m. rugsėjį įregistruota iniciatyva siekiama Europos žemės ūkio aplinkosauginio ir socialinio bei ekonominio tvarumo įgyvendinant tris tikslus: iki 2035 m. palaipsniui atsisakyti sintetinių pesticidų, atkurti biologinę įvairovę žemės ūkyje ir padėti ūkininkams pereiti prie tvaraus ūkininkavimo. 2023 m. balandžio mėn. atsakyme Komisija palankiai įvertino šią 1 054 973 piliečių pasirašytą iniciatyvą ir pripažino jos svarbą. Vis dėlto atlikusi vertinimą ji nusprendė, kad jau pateiktais Europos žaliojo kurso pasiūlymais visapusiškai atsižvelgiama į iniciatyvos tikslus. Todėl prioritetą buvo užtikrinti, kad šiuos pasiūlymus priimtų abi teisėkūros institucijos (Parlamentas ir Taryba) ir jie būtų greitai įgyvendinti.

►► **Iniciatyvos interneto svetainė:** <https://www.savebeesandfarmers.eu>

►► **Oficialus EPI registras:** https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2019/000016_lt

„Stop Finning – Stop the trade“ (liet. „Uždrausime ryklių žvejybą dėl pelekų – uždrausime prekybą jais“)

Ši iniciatyva atspindi visuomenės susirūpinimą dėl ryklių žvejybos ir prekybos jais tvarumo visame pasaulyje ir ja Komisija raginama imtis dviejų veiksmų: nutraukti prekybą nupjautais ryklių pelekais ES ir išplėsti ES reglamento dėl draudimo šalinti ryklių pelekus (nupjautų ryklių pelekų importą, eksportą ir tranzitą) taikymo sritį. 1 119 966 piliečiams pasirašius pritarimą šiai iniciatyvai, 2023 m. liepos mėn. Komisija palankiai įvertino ją ir įsipareigojo imtis veiksmų, kad išnagrinėtų galimybę imtis teisėkūros iniciatyvos, pradėti poveikio vertinimą ir pagerinti atitinkamus statistinius duomenis, taip pat bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais.

►► **Iniciatyvos interneto svetainė:** <https://www.stop-finning-eu.org>

►► **Oficialus EPI registras:** https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2020/000001_lt

„Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“

Kadangi pažadas sukurti Europą, kurioje gyvūnai nebekentėtų ir nemirtų dėl kosmetikos, buvo sulaužytas, šios iniciatyvos organizatoriai ragino keisti teisės aktus, kad būtų išsaugotas ir sugriežtintas draudimas atlikti bandymus su gyvūnais kosmetikos pramonėje, pakeisti ES cheminių medžiagų teisės aktai ir modernizuotas mokslas, siekiant ES palaipsniui atsakyti visų bandymų su gyvūnais. Palankiai įvertinama iniciatyvą, kurią pasirašė 1 217 916 piliečių, ir pripažindama, kad gyvūnų gerovė tebėra didelis Europos piliečių rūpestis, Komisija pabrėžė, kad ES atlieka pagrindinį vaidmenį šioje srityje. Ji pradės įgyvendinti teisėkūros ir ne teisėkūros priemonių planą, kad būtų toliau mažinamas bandymų su gyvūnais skaičius ir galiausiai pagal chemines medžiagas reglamentuojančius teisės aktus būtų sukurta reguliavimo sistema, pagal kurią baigtųsi bandymai su gyvūnais.

►► *Iniciatyvos interneto svetainė:* <https://crueltyfreeeurope.org/save-cruelty-free-cosmetics>

►► *Oficialus EPI registras:* https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2021/000006_lt

„Kailiams Europoje – ne“

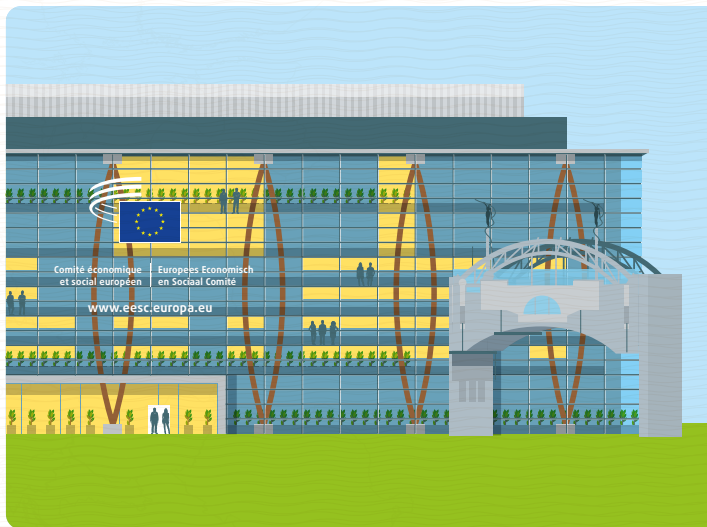
Ši iniciatyva, surinkusi 1 502 319 patvirtintų parašų, 2023 m. birželį buvo įregistruota kaip 10-oji sėkminga EPI. Iniciatyva „Kailiams Europoje – ne“ siekiama teisiškai uždrausti kailinių žvėrelių ūkius ir gaminius iš ūkiuose auginamų žvėrelių kailio Europos rinkoje dėl žiaūros, neetiškos, nesaugios ir netvarios praktikos. Šiuo metu Europos Komisija nagrinėja šią iniciatyvą ir iki 2023 m. gruodžio vidurio turėtų dėl jos pateikti atsakymą.

►► *Iniciatyvos interneto svetainė:* <https://furfreeeurope.eu>

►► *Oficialus EPI registras:* https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2022/000006_lt

TARPVALSTYBINIS TILTAS

Europos ekonomikos ir
socialinių reikalų komitetas

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) yra viena iš seniausių ES institucijų, įkurta 1957 m. Romos sutartimi. Komitetą sudaro 329 nariai iš visų ES valstybių narių, atstovaujantys darbdaviams, darbuotojams ir pilietinės visuomenės organizacijoms.

Kadangi EESRK yra patariamasis organas demokratijos klausimais, jo vaidmuo pastaruoju metu sustiprėjo, jis tapo pagrindiniu tiltu tarp Europos pilietinės visuomenės ir ES institucijų. Kitaip tariant, EESRK šiuo metu yra svarbi pagalbinė infrastruktūra, skirta aktyviam pilietiškumui ir dalyvaujamajai demokratijai.

Pradinių Europos piliečių iniciatyvos laikotarpiu EESRK pirmasis suteikė neoficialią paramos infrastruktūrą aktyviems piliečiams visoje ES, be kita ko, teikė bendro pobūdžio patarimus, pagalbą vertimais raštu ir EESRK patalpose rengė dar tik ruošiamų EPI svarstymus. Dauguma šių paslaugų dabar teikiamos pagal ES institucijų, pavyzdžiui, Europos Parlamento ir Europos Komisijos, reikalaujamus reguliavimo įpareigojimus.

Būdama labiausiai patyrusia paramos piliečiams institucija Sąjungoje, EESRK ir toliau teikia informaciją, gaires ir platformas pilietinės visuomenės organizacijoms ir aktyvių piliečių ad hoc grupėms, kurios stengiasi padaryti Europą labiau socialiai orientuotą ir demokratiškesnį pasaulio regionu. Nuo 2012 m. EESRK Briuselyje rengia metinę konferenciją – Europos piliečių iniciatyvos dieną (trumpai vadinamą EPI diena), suteikdamas EPI specialistams ir aktyvistams iš visos Europos atvirą ir nemokamą susitikimo vietą.

►► eesc.europa.eu/eci-day

Be to, EESRK kviečia sėkmingų arba beveik pavykusių EPI atstovus į plenarinius posėdžius, o vykdomų EPI atstovus – į savo skyrių ir grupių posėdžius prisidėdamas prie vis aktyvesnio piliečių ir ES institucijų dialogo ir didesnio iniciatyvų populiarinimo Europos viešojoje erdvėje. Šiuos kvietimus gavo iniciatyvų „*Glifosatui – ne*“ (2017 m.), „*Minority SafePack*“ (2018 m.), „*Stop ekstremizmui*“ (2019 m.), „*Narvų amžiaus pabaiga*“, „*Eat ORIGINAL. Unmask your Food*“ (2020 m.), „*Saugokime bites ir ūkininkus!*“ (2022 m.) ir „*Kailiams Europoje – ne*“ (2023 m.) organizatoriai.

Be EESRK „Europos demokratijos paso“ 2023 m. leidimo, esama ir daugiau leidinių bei paslaugų 23 ES kalbomis [eesc.europa.eu/eci].

KITA PARAMA

Parama čia pat –
tereikia ją pasinaudoti

Esate tikrai ne vienas aktyvus Europos Sąjungos pilietis. Jūsų daugiau kaip 450 milijonų. Nesate vienas ir tuomet, kai reikalinga valdžios ir pilietinės visuomenės parama, kad jūsų balsas būtų išgirstas. Iš daugelio turimų išteklių rekomenduojame šią tarpvalstybinę paramą, gaires ir žiniasklaidos priemones visoje Europoje:

Europos piliečių iniciatyva

Europos piliečių iniciatyvos forumas – internetinė bendradarbiavimo platforma, teikianti paramą piliečiams įvairiais Europos piliečių iniciatyvos organizavimo etapais. Forumas teikia praktinę informaciją apie EPI ir sudaro žmonėms sąlygas aptarti ES politikos priemones ir galimas iniciatyvas. Forumas jiems taip pat padeda ankstyvaisiais organizavimo etapais rasti partnerius kitose šalyse, prašyti ekspertų konsultacijų dėl kampanijos vykdymo, lėšų pritraukimo ir teisinių klausimų. Tikslas – skatinti galimų organizatorių, piliečių ir ekspertų sąveiką EPI tema. EPI forumas yra Europos Komisijos teikiama paslauga, ją administruoja Europos piliečių veiksmų tarnyba.

►► <https://europa.eu/citizens-initiative-forum/lt>

Europos piliečių iniciatyvos pagalbos tarnyba teikia konsultacijas ir paramą visos ES piliečiams ir organizacijoms, svarstantiems galimybę pateikti iniciatyvą. Šią nepriklausomą pagalbos tarnybą administruoja Europos piliečių iniciatyvos asociacija, kurią sukūrė ankstesnių ir dabar vykdomų EPI organizatoriai. Pagalbos tarnyba padeda įvairioms EPI organizuojant kampanijas, renkant lėšas ir teikiant teisines konsultacijas.

►► citizens-initiative.eu

EPI internetinė biblioteka. Europos piliečių iniciatyvos istorija įdomi, siekia ankstyvuosius Europos Sąjungos metus – paskutinį XX a. dešimtmetį (po oficialaus ES pertvarkymo iš ekonominio bendradarbiavimo bendrijos į politinę sąjungą). Europos iniciatyvos ir referendumo institutas, įsteigtas 2001 m. siekiant padėti išplėtoti EPI, surinko svarbiausius leidinius internete ir, gavęs prašymą, gali rekomenduoti jums įvairių šaltinių.

►► iri-europe.org/index.php/publications/european-citizens-initiative

Dalyvaujamoji demokratija

Europos Parlamento piliečių programėlė Citizens' App – išmaniesiems telefonams skirta internetinė taikomoji programa, kurioje teikiama informacija jums įdomiomis temomis ir apie jums įdomias vietas. Programėlė informuoja apie netoli jūsų vykstančius renginius, įtraukia jūsų pasirinktus renginius į jūsų kalendorių, parodo geriausią maršrutą jūsų mėgstamoje žemėlapių programėlėje, pateikia multimedijos turinį, pavyzdžiui, vaizdo įrašus, tinklalaidės ir skaidrių pateiktis; joje galima atlikti paieškas ir dalytis turiniu, programėlę galima personalizuoti ir reitinguoti. Programėlę „Citizens' App“ 24 kalbomis galima nemokamai įsigyti prekyvietėse „Apple Store“ ir „Google Play“.

►► <https://europarl.europa.eu/at-your-service/lt/stay-informed/citizens-app>

Demokratijos bendruomenė – tarptautinis demokratijos rėmėjų tinklas, kurį administruoja organizacija „Democracy International“. Ši platforma atvira kiekvienam informaciniais, švietimo ir tinklaveikos tikslais, joje pateikiami pasakojimai apie dalyvaujamąją veiklą ir nurodomos galimybės dalyvauti renginiuose. Galite užsiregistruoti asmeniškai arba užregistruoti savo organizaciją ar instituciją ir susikurti demokratijos rėmėjo profilį.

►► democracy.community

Europos piliečių veiksmų tarnyba – tarptautinė organizacija, turinti narių visoje Europoje. Jos misija yra suteikti galių piliečiams siekiant sukurti įtraukesnę ir stipresnę Europos Sąjungą – skatinti ir ginti piliečių teises ir plėtoti bei remti mechanizmus, kuriais didinamas piliečių ir jų organizacijų demokratinis dalyvavimas ES veikloje ir įsitraukimas į šią veiklą.

►► ecas.org

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) platforma „**Participo**“. Čia galima rasti įvairiausios informacijos apie dalyvaujamąsias ir tiesioginės demokratijos mokslinius tyrimus ir praktiką visais politiniais lygmenimis. Platforma sukurta EBPO siekiant išsiaiškinti paradigmos pokyčius, vykstančius pereinant nuo tradicinės atstovaujamosios valdžios prie modernios atstovaujamosios demokratijos.

►► oecd.org/gov/innovative-citizen-participation.htm

Piliečiai ir žurnalistika

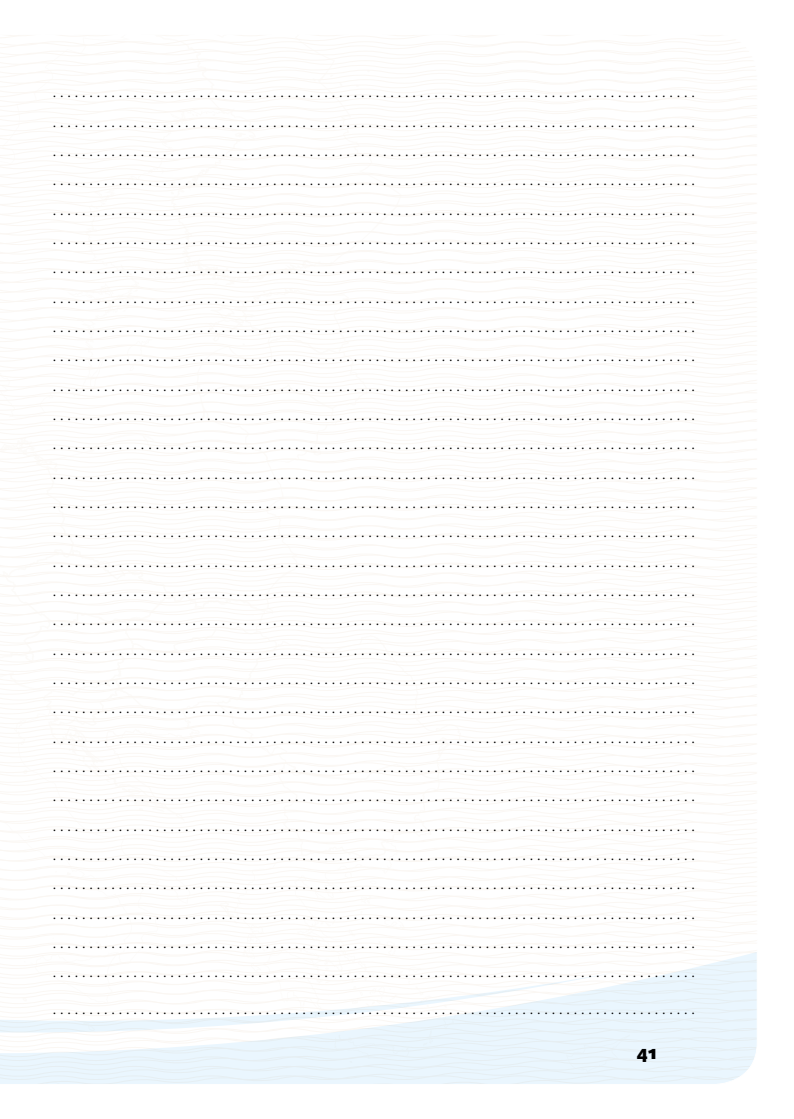
Žiniasklaidos tinklas „**Euractiv**“ aktyvų Europos pilietiškumą susieja su profesionalia internetine žurnalistika ir pateikia pasakojimų, nuomonių, analizių ir bendro pobūdžio informacijos apie politinius įvykius visoje Europoje 13 kalbų: anglų, prancūzų, vokiečių, italų, čekų, bulgarų, graikų, kroatų, lenkų, rumunų, serbų, ispanų ir slovakų.

►► euractiv.com

Rengti pranešimus apie modernią dalyvaujamąją ir tiesioginę demokratiją yra pagrindinis įmonės „Swiss Broadcasting Company“ tarptautinės tarnybos „**Swissinfo**“ platformos „**#deardemocracy**“ uždavinys. Šioje platformoje skelbiamos naujienos, nuomonės ir bendra informacija apie aktyvų pilietiškumą ir dalyvaujamąją demokratiją pasaulyje dešimčia kalbų: anglų, prancūzų, vokiečių, ispanų, arabų, rusų, kinų, portugalų, italų ir japonų.

►► swissinfo.ch/directdemocracy

Šis leidinys yra Europos demokratijos paso, kurį parengė platformos „Global Democracy“ korespondentas ir Pasaulinio modernios tiesioginės demokratijos forumo bendrapirmininkis Bruno Kaufmann, atnaujinta versija. Kontaktinis adresas: send@brunokaufmann.email.

Europos ekonomikos ir
socialinių reikalų komitetas

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-85-LT

© Europos Sąjunga, 2024

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Dėl leidimo naudoti arba kopijuoti fotografijas / iliustracijas
tiesiogiai kreiptis į autorių teisių turėtoją (-us).

© Shutterstock, eamesBot

Print

QE-02-23-324-LT-C

ISBN 978-92-830-6348-3

doi:10.2864/4683

PDF

QE-02-23-324-LT-N

ISBN 978-92-830-6354-4

doi:10.2864/287889

LT